



Salmonellooside tõrje eeskirja muudatused RLTP proovide võtmine sigadel 2024

Helen Prommik
EPKK ja ETSAÜ ümarlaud
17.01.2024

1

Uuendamise põhjused

- Teadusuuring „Salmonellooside kontrollprogramm – meetmete ajakohastamine“
- Kehtiv salmonellooside tõrje eeskirja 2013. aastast pärinev algtekst vajab ajakohastamist
- Praegune salmonelloosi tõrje eeskiri ei püstitanud oma peamist eesmärki – hoida ära ja likvideerida haigus
- Uue määrusega muutuvad ennetamise meetmed tõhusamaks, tootjatele majanduslikult soodsamaks, ja tagatakse täpsem kooskõla EL-i asjakohaste õigusaktidega

Jõustub 1.01.2024

2

Reguleerimisala

Vana määrus	Uus määrus
<ul style="list-style-type: none"> Määruses sätestatakse tegutsemisjuhised põllumajandusloomade ja -lindude salmonellooside, samuti perekonda <i>Salmonella</i> kuuluvate inimese terviseohutuse seisukohalt oluliste serotüüpide leviku ennetamiseks ja tõrjeks ning taudikahtlastelt ja taudistunud loomadelt pärinevate saaduste käitlemiseks 	<ul style="list-style-type: none"> Määrusega kehtestatakse inimese terviseohutuse seisukohast kõige olulisemate <i>Salmonella</i> perekonda kuuluvate teatavate bakterite (edaspidi salmonella) serotüüpide seire korraldamise meetmed ning nende serotüüpide põhjustatud nakkuste ennetamise ja tõrje täpsemad meetmed
<ul style="list-style-type: none"> Hõlmatud olid ka hobused, kitsed ja lambad 	<ul style="list-style-type: none"> Määrust kohaldatakse <i>Gallus Gallus</i> liiki lindudele, kalkunitele, sigadele ja veistele

3

Serotüübid

Vana määrus	Uus määrus
<ul style="list-style-type: none"> Loomaliigilised serotüübid 	<ul style="list-style-type: none"> Lindude serotüübid ELI õigusest
<ul style="list-style-type: none"> Inimese terviseohutuse seisukohalt kõige olulisemad <i>Salmonella</i> serotüübid <ol style="list-style-type: none"> <i>Salmonella enteritidis</i>; <i>Salmonella typhimurium</i>, sealhulgas <i>Salmonella typhimurium</i>'i monofaasilised tüved, mille antigeenne valem on 1,4, [5],12 :i:-); <i>Salmonella hadar</i>; <i>Salmonella infantis</i>; <i>Salmonella virchow</i> 	<ul style="list-style-type: none"> Inimese terviseohutuse seisukohast on kõige olulisemad järgmised salmonella serotüübid <ol style="list-style-type: none"> <i>Salmonella enteritidis</i>; <i>Salmonella typhimurium</i>; <i>Salmonella typhimurium</i>'i monofaasilised tüved, mille antigeenne valem on 1,4, [5],12 :i:-); <i>Salmonella infantis</i>

4

Seire seakarjades, rakendatavad meetmed

Uus - Eesmärk on vältida salmonellaga saastunud toodete jõudmist tarbijani

Vana määrus	Uus määrus
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Salmonelloositekitaja ja zoonoosse haigusetekitaja esinemise kindlakstegemiseks võtab PTA kontrollprogrammi kohaselt seakarja loomadelt ametliku proovi (bakterioloogiline uuring) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Salmonelloosi seireks võtab PTA tapamaja sigadelt juhuvaliku alusel riiklikud proovid kontrolliprogrammi kohaselt (antikehade uuring)
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kitsendused 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kitsendusi peale ei panda
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Rakendatavad meetmed: <ul style="list-style-type: none"> ➤ Kliiniliselt haige, Salmonella positiivne loom eraldada ➤ Liikumispiirangud ➤ Piirangud tapmisele, saadustele ➤ Desopesu ➤ Sõnniku ja allapanu käitlemise nõuded 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Rakendatavad (vabatahtlikud) meetmed: <ul style="list-style-type: none"> ➤ BO meetmete ülevaatamine, tõhustamine ➤ Looma veol sihtkoha teavitamine kui kliinikat ei ole ➤ Kliiniliselt haige eraldada ➤ Serotüübi tuvastamine kui 20% proovidest AK positiivsed

5

Salmonelloosi seire 2024 (1)

Seakarjad

Antikeha/ELISA seire tapamajas kaelalihast (selle lihamahlast):

- Seiresse kaasatakse farmid, kes saadavad ühes kuus vähemalt 30 siga tapmisele
- Proovivõtt toimub tapamajas 2 kuu jooksul kuni 60 proovi täitumiseni
- Proovid kogutakse kaelalihast peale tapajärgset kontrolli enne rümba jahutamisele suunamist
- 50g kaelaliha proov (võib olla ka ääretükk, st proovi võtmiseks ei pea tegema liha sisse auku), pakitakse minigrip kotti, saadetakse Riigi Laboriuuringute ja Riskihindamise Keskusesse (LABRIS)

6

Salmonelloosi seire 2024 (2)

- PTA loomatervise ametnik võtab Salmonella spp. tuvastamiseks proovid farmist kui ELISA positiivsete proovide osakaal ületab 20%
- Võetavate proovide skeem sama mis siamaani olnud on (liitkopproovid)
- Liit-koproovid - võetakse rühmana ühissulus peetavatelt sigadelt vanuserühmade või pidamisrühmade kaupa arvestusega üks liitproov 5–10 looma kohta

Loomade arv karjas	Võetavate liit-koproovide arv
10-14	7
15-20	10
21-30	11
31-60	12
61-99	13
100 ja rohkem	14

7

Rakendatavad meetmed

- Loomapidaja, kelle seal on tuvastatud seiratava salmonella serotüübi esinemine, kontrollib enda selles seakarjas rakendatavate **bioturvalisuse meetmete tõhusust** ja vajaduse korral rakendab täiendavaid bioturvalisuse meetmeid
- Loomapidaja **eraldab salmonelloosi kliiniliste tunnustega looma** teistest loomadest loomaheaolu ja bioturvalisuse nõuete kohaselt
- **Antibiootikumidega** võib ravida üksnes salmonelloosi kliiniliste tunnustega looma
- Kui karja mõnel loomal on tuvastatud seiratava salmonella serotüüp, **teavitab loomapidaja sellisest karjast pärit kliiniliste tunnusteta looma veo** korral sellest sihtkoha loomapidajat (nt toiduahela alane teatis)

8

Küsimused/vastused (1)

Millal rakendub uut tüüpi seireproovide võtmine tapamajades?

- V: Määrus hakkas kehtima 01.01.2024. Nii pea kui PTA on zoonooside seire käskkiri kinnitatud (eeldatavalt jaanuaris), hakkab uut tüüpi seireproovide võtmine tapamajas pihta, seega eeldatavasti veebruaris

Milline kaasnev aruandlus ja seiredokumentatsioon tekib farmis ja tapamajas kus avastatakse inimese tervise seisukohast oluline *Salmonella* serotüüp?

- V: Iga aasta tapamajad esitavad andmeid PTA-le vastavalt määrusele 2019/627 artikli 35 lg 1b ja artikkel 36 lg 1b alusel, ettevõtted esitavad PTA-le enesekontrolli proovide tulemused. Loomapidaja peab säilitama dokumentatsiooni teostatud uuringute osas.

9

Küsimused/vastused (2)

Põllumajandus- ja Toiduamet võtab kontrolliprogrammi kohaselt sigadelt proovid tapamajas lihamahlast või seerumist. Kuidas toimub lihamahlast või seerumist salmonella proovide võtmine tapamajas?

- V: vt eespool slaidil

Sigala, kus avastatakse inimese tervise seisukohast olulise salmonella serotüüp ja on juba ka rakendatud täiendavaid bioturvalisusmeetmeid. Kas ja millistel puhkudel rakenduvad kitsendused elussigade müümisel ja rümpade müümisel tapamajast välja?

- V: loomade müümisel peab sellest teavitama sihtkoha loomapidajat

10

Küsimused/vastused (3)

Kas seireproovidest tuvastatud zoonootilisi tekitajaid kuvatakse kuskil (nt PTA kodulehel) avalikult ja on avalik info nt ajakirjandusele või loomaõiguslastele väärkasutamiseks?

- V: Iga aasta avaldab PTA zoonooside seire aruande, milles on kajastatud ka Salmonella seire tulemused. Iga-aastased aruanded on leitavad PTA kodulehelt:

https://pta.agri.ee/zoonoosid?view_instance=0¤t_page=1

11



PÕLLUMAJANDUS- JA TOIDUAMET

Aitäh!

12